

Kosovo Educational Research Journal

Volume 6, Issue 2, 47-90.

ISSN: 2710-0871

<https://kerjournal.com/>

Çocukların Sosyal Beceri ve Okula Uyum Düzeylerinin İncelenmesi

Havva Koro

Bu araştırma, okul öncesi dönemdeki 5-6 yaş grubu çocuklar ile ilköğretim birinci sınıfa devam eden çocukların sosyal beceri ve okula uyum düzeylerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, çocukların gelişimsel süreçlerinde sosyal becerilerinin kazanımı ve okul ortamına sağlıklı bir şekilde adapte olmalarının önemi vurgulanmıştır. Araştırma sonuçları, eğitimciler ve ebeveynler için yönlendirici nitelikte olup, okul öncesi eğitim ile ilköğretime geçiş sürecinde karşılaşılan uyum problemlerinin ve sosyal etkileşim düzeylerinin değerlendirilmesini hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, sosyal beceri, okula uyum.

To cite this article: Koro, H.. (2025) **Çocukların Sosyal Beceri ve Okula Uyum Düzeylerinin İncelenmesi**. Kosovo Educational Research Journal, 6(2), 47-90.

GİRİŞ

Çocukların sosyal becerilerinin gelişimi ve okula uyum düzeyleri, hem akademik başarıları hem de psikolojik gelişimleri üzerinde önemli bir etki yapmaktadır. Okul öncesi dönem ve ilköğretim birinci sınıf dönemi, çocukların sosyal dünyaya adım attıkları, arkadaşlık ilişkilerini geliştirmeye başladıkları ve iletişim becerilerinin güçlendiği, empati ve paylaşma gibi temel sosyal becerilerin kazandırıldığı kritik bir zaman dilimini ifade etmektedir (Kılınç, 2016).

Ashiabi'ye (2000), göre sosyal beceriler, bir çocuğun başkalarıyla etkili iletişim kurabilmesi, çatışmalarını çözebilmesi ve sağlıklı ilişkiler geliştirebilmesi açısından büyük önem taşır. Bu becerilerin erken yaşlarda kazandırılması, çocukların sadece akademik başarılarını değil, aynı zamanda duygusal ve psikolojik gelişimlerini de olumlu yönde etkiler. Okula uyum, çocuğun yeni eğitim ortamına, öğretmenlerine, arkadaşlarına, sınıfına ve okulun kurallarına ne kadar adapte olabileceği ile doğrudan ilişkilidir. Okula uyum sağlamak, çocuğun okul hayatındaki başarısının yanı sıra, sosyal ilişkilerinde de sağlıklı bir gelişim göstermesini sağlar (Weinstein, 1998). Sosyal becerilere sahip olmak, çocuğun bağımsız yaşama becerisini geliştirmesini, öğretmen ve akranları tarafından kabul edilmesini, akademik eğitimden maksimum düzeyde faydalanmasını, okul sonrasındaki iş yaşamında başarılı olmasını ve sosyal ilişkilerinin sağlıklı olmasını mümkün kılar (Williams, 1989). Sosyal beceriler, insan ilişkilerini düzenleyen ve yapılandıran beceriler olup, yaşam boyu ihtiyaç duyulan becerilerdir (Gülay & Akman, 2009). Okul öncesi dönem, çocuğun benmerkezci bebeklik döneminden daha sosyal bir orta çocukluk dönemine geçişin sağlandığı bir köprü niteliğindedir. Bu dönemde çocuklar, sosyal becerileri, olumlu sosyal davranışları ve değerleri öğrenirler. Aynı zamanda akranlarıyla oyun oynama, arkadaşlık ilişkilerini geliştirme gibi beceriler kazanırlar (Davies, 2011). Okul öncesi dönemde çocukların sosyal ve duygusal güçlükleri anlamaları ve bu alanda doğru yaklaşım geliştirilmesi, gelişimsel açıdan önemli bir süreçtir (Reicher, 2010). Ceylan'a (2017) göre ise okula uyum ve akran ilişkileri, birbirini etkileyen iki önemli faktördür. Çocuğun ailesiyle etkileşiminin en yoğun olduğu, sosyalleşmeye başladığı ilk yer ise ev ortamıdır. Sosyalleşme süreci, çocuğun yakın çevresiyle etkileşim içinde olduğu bir süreçtir. Okula başlama ve sosyal ortamlara dahil olma, çocuğun sosyal gelişimini önemli ölçüde destekler. Okul, sosyal gelişimi teşvik ederken, aynı zamanda çocuklara çeşitli beceriler kazandırma fırsatı sunmaktadır. Sosyal problem çözme becerileri de bu beceriler arasında yer almaktadır (Mestci, 2019). Çocuklar, okul öncesi

dönemde kazandıkları temel becerileri, sonraki gelişim dönemlerine aktarırlar (Kılınç, 2016). Çocuğun sosyal, duygusal ve akademik yönleri, onun gelecekteki birey olarak nasıl bir kişilik geliştireceği üzerinde büyük etkiye sahiptir. Bu nedenle, eğitimciler ve ailelerin desteğiyle, çocukların kazandığı sosyal becerilerin güçlendirilmesi ve sağlıklı bir kişilik gelişimi için sağlam temeller atılması gerekmektedir. Ayrıca, problem davranışların kontrol altına alınarak olumlu davranışlara dönüştürülmesi büyük önem taşır. Problem davranışların düzeltilmesiyle birlikte, çocuğun yaşamında birçok olumlu gelişme de beraberinde gelir. Bu olumlu gelişmeler arasında akademik başarı, toplumsal kabul, özgüven, akran ilişkilerinin güçlenmesi gibi faktörler yer alır (Özbey, 2012). Sosyal-duygusal beceriler, sadece akademik başarı için değil, aynı zamanda genel iyilik hali, uyum sağlama, akıl sağlığı ve sosyal başarı için de kritik öneme sahiptir (CarterBriggs-Gowan & Davis, 2004). Çocuklar, her yaşta farklılıklar gösteren, oldukça özel bireylerdir. Bu farklılıklar, çocuklarla etkileşimde bulunan herkes tarafından erken dönemlerde fark edilebilir. Bazı çocuklar girişkenken, diğerleri geri planda kalmayı tercih eder. Bazı çocuklar çok çabuk sinirlenebilirken, bazıları ise nadiren depresif bir duygu durumuna girer. Bazı çocuklar öfkeli davranışlar sergilerken, diğerleri daha uyumlu bir tutum sergileyebilir (DePauw & Mervielde, 2010). Bu araştırmanın amacı, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Kosova'nın Prizren şehrinde Türkçe dilinde eğitim gören okul öncesi ve 1. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile okula uyum düzeylerinin, öğretmen ve veli değerlendirmelerine göre incelemektir.

Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır:

- Öğretmenlerin gözlemlerine göre öğrencilerin okula uyum düzeyleri nasıldır?
- Velilerin değerlendirmelerine göre öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri nasıldır?
- Velilerin değerlendirmelerine ve öğretmenlerin gözlemlerine göre çocukların sosyal beceri düzeyleri ile okula uyum düzeyleri tutarlılığı hangi düzeydedir?

Velilerin değerlendirmelerine ve öğretmenlerin gözlemlerine göre çocukların sosyal beceri düzeyleri ile okula uyum düzeyleri arasındaki ilişki nasıldır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem/çalışma grubu, veri toplama araç ve teknikleri, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, **nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli** kapsamında yürütülmüştür. Tarama modeli, bireylerin ya da nesnelerin belirli özellikler açısından mevcut durumlarının olduğu gibi betimlenmesini amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Betimsel tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, koşulları ya da olayları olduğu gibi tanımlamak için kullanılır ve bu yönüyle karşılaştırma yapmadan mevcut durumu ortaya koyar (Karasar, 2009).

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Kosovanın Prizren şehrinde, ilkokul düzeyinde öğrenim görmekte olan 1. sınıf öğrencilerinin öğretmen ve velileri oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise 2024-2025 eğitim-öğretim yılında farklı ilkokullarda öğrenim gören **191 öğrencinin öğretmenleri ve velileri** oluşturmaktadır. Katılımcılar, kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiş ve çalışmaya gönüllülük esasına göre katılmışlardır.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kız	99	51.8	51.8	51.8
	erkek	92	48.2	48.2	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan toplam 191 ailenin 99’u (%51,8) kız çocuğu için, 92’si (%48,2) ise erkek çocuğu için soruları yanıtlamıştır. Cinsiyet dağılımı oldukça dengelidir.

Tablo 2. Anne veya Babanın Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	lise	95	49.7	49.7	49.7
	universite	78	40.8	40.8	90.6
	yl	16	8.4	8.4	99.0
	dr	2	1.0	1.0	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 2 öğrencilerin en az bir ebeveyninin eğitim düzeyini göstermektedir. Katılımcıların yarıya yakınının ebeveyni (%49.7) lise mezunudur. Üniversite mezunu olan ebeveyn oranı da oldukça yüksektir (%40.8). Yüksek lisans (%8.4) ve doktora (%1.0) düzeyinde eğitim almış ebeveyn oranları ise daha düşüktür.

Tablo 3. Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Emin Duraku	47	24.6	24.6	24.6
	Motrat Qiriazı	56	29.3	29.3	53.9
	Nazim Kokollari	13	6.8	6.8	60.7
	Mati Logoreci	28	14.7	14.7	75.4
	Abdyl Frasheri	22	11.5	11.5	86.9
	Mustafa Bakiu	25	13.1	13.1	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 3'te, araştırmaya katılan toplam 191 öğrencinin okullara göre dağılımı yer almaktadır. Katılımcıların 56'sı (%29,3) Motrat Qiriazı, 47'si (%24,6) Emin Duraku, 28'i (%14,7) Mati Logoreci, 25'i (%13,1) Mustafa Bakiu, 22'si (%11,5) Abdyl Frasheri ve 13'ü (%6,8) Nazim Kokollari okulundan araştırmaya dahil olmuştur. Bu dağılım, çalışmanın farklı

okullardan gelen öğrencilere ulaşılarak gerçekleştirildiğini ve veri setinin çok merkezli bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler, istatistiksel paket programı SPSS 28.0 kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında her bir maddeye verilen yanıtlar üzerinden kişi sayısı (N) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmış ve tablolar halinde sunulmuştur. Analiz sonuçları betimsel istatistiklerle yorumlanmış; davranışların sergilenme düzeyleri düşük, orta ve yüksek şeklinde sınıflandırılmıştır. Her tabloya özgü yorumlar, davranışların genel eğilimini ortaya koyacak şekilde yapılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, iki farklı ölçek kullanılmıştır. Çocukların sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacıyla, Ömeroğlu ve arkadaşları (2014) tarafından geliştirilen “Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek ailelere uygulanmış olup, toplam 49 maddeden oluşmaktadır. Maddeler, 5’li Likert tipi olarak derecelendirilmiştir.

Çocukların okula uyum düzeylerini değerlendirmek amacıyla ise, Ladd ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilen ve Gülay (2009) tarafından Türkçeye uyarlanan “Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek, öğretmenlere uygulanmış olup, 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki ifadeler, 3’lü Likert tipi bir derecelendirme sistemi ile yanıtlanmıştır. Her iki ölçek de araştırmanın amaçları doğrultusunda çocukların sosyal ve okul uyumu ile ilgili verilerin toplanmasında kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, okul öncesi dönemdeki 5-6 yaş grubu çocuklar ile ilköğretim birinci sınıfa devam eden çocukların sosyal beceri düzeyleri ve okula uyum süreçlerine ilişkin elde edilen verilerin betimsel istatistiklerine yer verilmiştir. Araştırma kapsamında uygulanan anketten elde edilen veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiş; her bir maddeye ilişkin frekans, yüzde ve aritmetik ortalama değerleri hesaplanarak yorumlanmıştır.

İlk olarak aileler ile gerçekleştirilen “Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği” bulguları, sonra ise öğretmenlerle gerçekleşen “Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği” bulguları aşağıdaki tablolarda görülmektedir.

Tablo 4. Velilerin “Farklı ortamlarda baskalarıyla karşılaştığında sözle ya da bedeniyle selam verir” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	3	1.6	1.6	1.6
	nadiren	6	3.1	3.1	4.7
	bazen	31	16.2	16.2	20.9
	coguzaman	67	35.1	35.1	56.0
	hemenhemen her zaman	84	44.0	44.0	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 4’te görüldüğü gibi; araştırmaya katılan velilerin büyük çoğunluğu (%44.0) “hemen hemen her zaman” ve 67’si (%35.1) “çoğu zaman” olmak üzere yüksek sıklıkta selam verdiklerini ifade etmiştir. Buna karşılık, yalnızca 3 veli (%1.6) “hemen hemen hiç” selam verdiğini belirtmiştir.

Tablo 5. Velilerin “Akranlarıyla konuşurken isimleriyle hitap eder” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	19	9.9	9.9	9.9
	nadiren	8	4.2	4.2	14.1
	bazen	14	7.3	7.3	21.5
	coguzaman	32	16.8	16.8	38.2
	hemenhemen her zaman	118	61.8	61.8	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 5’te görüldüğü gibi; araştırmaya katılan velilerin büyük çoğunluğu, 118’i (%61.8) “hemen hemen her zaman” ve 32’si (%16.8) “çoğu zaman” akranlarına isimleriyle hitap

ettiklerini belirtmiştir. Buna karşılık 8 veli (%4.2) “nadiren” ve 19 veli (%9.9) “hemen hemen hiç” bu şekilde hitap ettiğini ifade etmiştir.

Tablo 6. Velilerin “Yeni tanıştığı insanlara kendini tanıtır” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	4	2.1	2.1	2.1
	nadiren	20	10.5	10.5	12.6
	bazen	43	22.5	22.5	35.1
	coguzaman	62	32.5	32.5	67.5
	hemenhemen her zaman	62	32.5	32.5	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 6’da görüldüğü gibi; araştırmaya katılan velilerin önemli bir kısmı, 62’si (%32.5) “hemen hemen her zaman” ve yine 62’si (%32.5) “çoğu zaman” yeni tanıştıkları kişilere kendini tanıttıklarını ifade etmiştir. Buna karşılık yalnızca 4 veli (%2.1) “hemen hemen hiç” yanıtı vermiştir. Bu sonuç, velilerin büyük çoğunluğunun sosyal ortamlarda kendini tanıtmada konusunda istekli ve girişken bir tutum sergilediğini göstermektedir.

Tablo 7. Velilerin “Konuşurken anlaşılır bir ses tonu kullanır” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	4	2.1	2.1	2.1
	nadiren	3	1.6	1.6	3.7
	bazen	26	13.6	13.6	17.3
	coguzaman	49	25.7	25.7	42.9
	hemenhemen her zaman	109	57.1	57.1	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Velilerin büyük çoğunluğu (%57.1) çocuklarının konuşurken anlaşılır bir ses tonu kullandığını 'hemen hemen her zaman' belirtmiştir. Buna %25.7 oranında 'çoğu zaman' yanıtı eklendiğinde, bu davranışın oldukça sık gözlemlendiği anlaşılmaktadır. Düşük frekanslı yanıtların (%2.1

hemen hemen hiç, %1.6 nadiren) oldukça sınırlı oluşu, olumlu bir iletişim becerisinin yaygınlığını desteklemektedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 8. Velilerin “Yanındaki insanları gerektiğinde başkalarına tanıtmaya” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hiç	7	3.7	3.7	3.7
	nadiren	23	12.0	12.0	15.7
	bazen	46	24.1	24.1	39.8
	coguzaman	50	26.2	26.2	66.0
	hemenhemen her zaman	65	34.0	34.0	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Verilere göre %34'lük bir kesim 'hemen hemen her zaman' ve %26.2'si 'çoğu zaman' davranışı sergilediğini belirtmiştir. Bu sonuç, davranışın orta düzeyde yaygın olduğunu göstermektedir.

Tablo 9. Velilerin “Teşekkür etme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nadiren	3	1.6	1.6	1.6
	bazen	10	5.2	5.2	6.8
	coguzaman	49	25.7	25.7	32.5
	hemenhemen her zaman	129	67.5	67.5	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Teşekkür etme becerisi, veliler arasında en yaygın davranışlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Katılımcıların %67.5'i bu davranışı 'hemen hemen her zaman', %25.7'si ise 'çoğu zaman' sergilediğini belirtmiştir. Toplamda %93'ü aşan bir oran, nezaket ifadesi olan teşekkür etmenin toplumsal bir norm haline geldiğini göstermektedir. Davranış çok yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 10. Velilerin “İzin isteme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	4	2.1	2.1	2.6
	bazen	19	9.9	9.9	12.6
	coguzaman	52	27.2	27.2	39.8
	hemenhemen her zaman	115	60.2	60.2	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Katılımcıların %60.2’si çocuklarının izin isteme davranışını “hemen hemen her zaman”, %27.2’si ise “çoğu zaman” sergilediğini belirtmiştir. Toplamda %87.4’lük bu oran, bireysel sınırları ve kuralları tanıma davranışının yaygın biçimde benimsendiğine işaret etmektedir. “Hemen hemen hiç” (%0.5) ve “nadiren” (%2.1) yanıtları oldukça düşüktür. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 11. Velilerin “Özür dileme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	2	1.0	1.0	1.0
	nadiren	5	2.6	2.6	3.7
	bazen	30	15.7	15.7	19.4
	coguzaman	62	32.5	32.5	51.8
	hemenhemen her zaman	92	48.2	48.2	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Özür dileme davranışına ilişkin olarak, %48.2’si “hemen hemen her zaman”, %32.5’i “çoğu zaman” yanıtını vermiştir. Bu da %80’in üzerindeki bir çoğunluğun, sosyal hatalar karşısında uygun tepki verdiğini göstermektedir. Buna karşın %1 oranında “hemen hemen hiç” ve %2.6 oranında “nadiren” seçeneklerinin işaretlenmiş olması, çok küçük bir grubun bu davranışı nadiren gösterdiğini düşündürmektedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 12. Velilerin “Yardım isteme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	7	3.7	3.7	4.2
	bazen	15	7.9	7.9	12.0
	coguzaman	79	41.4	41.4	53.4
	hemenhemen her zaman	89	46.6	46.6	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Yardım isteme davranışında, %46.6’sı “hemen hemen her zaman”, %41.4’ü ise “çoğu zaman” yanıtını vermiştir. %88’lik bu toplam oran, çocukların ihtiyaç anında yardım talep etme konusunda sosyal bir rahatlığa sahip olduklarını göstermektedir. Bu davranış, sosyal destek arama ve iletişim kurma açısından olumlu bir işarettir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 13. Velilerin “Vedalaşma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	5	2.6	2.6	3.1
	bazen	23	12.0	12.0	15.2
	coguzaman	49	25.7	25.7	40.8
	hemenhemen her zaman	113	59.2	59.2	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Velilerin %59.2’si çocuklarının vedalaşma davranışını “hemen hemen her zaman”, %25.7’si ise “çoğu zaman” yerine getirdiğini bildirmiştir. Bu durum, hem duygusal hem de sosyal farkındalık açısından çocukların ilişkiyi uygun biçimde sonlandırabildiklerini ortaya koymaktadır. Düşük frekanslı yanıtlar oldukça sınırlıdır. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 14. Velilerin “Soru sorma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	2	1.0	1.0	1.6
	bazen	20	10.5	10.5	12.0
	coguzaman	49	25.7	25.7	37.7
	hemenhemen her zaman	119	62.3	62.3	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Soru sorma davranışı velilerce oldukça sık gözlemlenmiştir. Katılımcıların %62.3’ü “hemen hemen her zaman”, %25.7’si “çoğu zaman” yanıtını vermiştir. Bu sonuç, çocukların bilgiye ulaşma ve merak duygusunu ifade etme konusunda aktif olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 15. Velilerin “Duygularını ifade etme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	2	1.0	1.0	1.0
	nadiren	11	5.8	5.8	6.8
	bazen	20	10.5	10.5	17.3
	coguzaman	62	32.5	32.5	49.7
	hemenhemen her zaman	96	50.3	50.3	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Duygularını ifade etme becerisine ilişkin olarak, %50.3'lük kesim bu davranışı “hemen hemen her zaman”, %32.5'i ise “çoğu zaman” sergilediğini belirtmiştir. Yaklaşık %83'lük oran, duygusal farkındalık ve kendini ifade etme konusunda güçlü bir eğilim olduğunu göstermektedir

Tablo 16. Velilerin “Dinleme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nadiren	6	3.1	3.1	3.1
	bazen	25	13.1	13.1	16.2
	coguzaman	74	38.7	38.7	55.0
	hemenhemen her zaman	86	45.0	45.0	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Dinleme davranışında %45'i “hemen hemen her zaman”, %38.7'si ise “çoğu zaman” seçeneğini işaretlemiştir. Bu durum, çocukların karşısındakini dikkatle dinleme konusunda büyük oranda olumlu tutumlar sergilediklerini göstermektedir. %3.1'lik “nadiren” oranı ise oldukça düşük düzeydedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 17. Velilerin “Soruya cevap verme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	3	1.6	1.6	1.6
	nadiren	4	2.1	2.1	3.7
	bazen	20	10.5	10.5	14.1

coguzaman	71	37.2	37.2	51.3
hemenhemen her zaman	93	48.7	48.7	100.0
Total	191	100.0	100.0	

Yanıt verme davranışında %48.7 oranında “hemen hemen her zaman”, %37.2 oranında ise “çoğu zaman” seçeneği işaretlenmiştir. Bu yüksek oranlar, çocukların sosyal ortamlarda iletişime aktif biçimde katıldığını ve sorumluluk aldığını göstermektedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 18. Velilerin “Yönergelere uyma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	5	2.6	2.6	3.1
	bazen	32	16.8	16.8	19.9
	coguzaman	77	40.3	40.3	60.2
	hemenhemen her zaman	76	39.8	39.8	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Katılımcıların %40.3’ü “çoğu zaman”, %39.8’i “hemen hemen her zaman” şeklinde yanıt vermiştir. İki grubun toplamı %80’in üzerinde olup, çocukların verilen talimatlara genellikle uyduklarını göstermektedir. Ancak %16.8’lik “bazen” oranı, bu becerinin zaman zaman aksayabileceğini de göstermektedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 19. Velilerin “Alternatif çözümler üretebilme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	8	4.2	4.2	4.2
	nadiren	6	3.1	3.1	7.3
	bazen	39	20.4	20.4	27.7
	coguzaman	72	37.7	37.7	65.4
	hemenhemen her zaman	66	34.6	34.6	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Problem çözme davranışında %37.7 “çoğu zaman”, %34.6 ise “hemen hemen her zaman” yanıtını vermiştir. Bu oranlar, çocukların farklı durumlarda yaratıcı ya da etkili çözüm yolları geliştirebildiklerini, ancak bunun tam anlamıyla içselleştirilmemiş olabileceğini göstermektedir. Davranış orta-yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 20. Velilerin “Başladığı etkinliği sonlandırma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nadiren	6	3.1	3.1	3.1
	bazen	26	13.6	13.6	16.8
	coguzaman	49	25.7	25.7	42.4
	hemenhemen her zaman	110	57.6	57.6	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 20’ye göre katılımcı aile çocuklarının %57.6’lık “hemen hemen her zaman” ve %25.7’lik “çoğu zaman” oranları, çocukların başladıkları işleri tamamlamaya yönelik güçlü bir sorumluluk geliştirdiğini göstermektedir. “Bazen” yanıtı %13.6’da kalmış ve düşük oranlı seçenekler göz ardı edilebilecek düzeydedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 21. Velilerin “Kendini meşgul etme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	5	2.6	2.6	3.1
	bazen	15	7.9	7.9	11.0
	coguzaman	52	27.2	27.2	38.2
	hemenhemen her zaman	118	61.8	61.8	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 21’de çocukların %61.8’lik “hemen hemen her zaman” ve %27.2’lik “çoğu zaman” oranları, çocukların boş zamanlarını üretken veya bağımsız şekilde değerlendirebilme becerilerinin oldukça geliştiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, bağımsız oyun kurma ya da yönlendirme olmadan zaman geçirme becerisini göstermektedir. Davranış çok yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 22. Velilerin “Amaca ulaşmak için çaba gösterme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	2	1.0	1.0	1.6
	bazen	24	12.6	12.6	14.1
	coguzaman	58	30.4	30.4	44.5
	hemenhemen her zaman	106	55.5	55.5	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Katılımcıların %55.5’i çocuklarının hedeflerine ulaşmak için “hemen hemen her zaman”, %30.4’ü ise “çoğu zaman” çaba gösterdiğini belirtmiştir. Bu güçlü oranlar, kararlılık ve azim gibi sosyal-duygusal becerilerin içselleştirildiğini göstermektedir. Davranış çok yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 23. Velilerin “Uygun zamanda söze girme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	6	3.1	3.1	3.1
	nadiren	17	8.9	8.9	12.0
	bazen	60	31.4	31.4	43.5
	coguzaman	72	37.7	37.7	81.2
	hemenhemen her zaman	36	18.8	18.8	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Uygun zamanlama becerisi ile ilgili olarak %37.7’lik “çoğu zaman” ve %31.4’lük “bazen” oranı dikkat çekmektedir. Buna karşılık sadece %18.8’i “hemen hemen her zaman” demiştir. Bu, çocukların iletişim sırasını ve sosyal ipuçlarını her zaman doğru okuyamayabileceğini düşündürmektedir.

Davranış orta düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 24. Velilerin “Söz alma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	7	3.7	3.7	3.7
	nadiren	10	5.2	5.2	8.9
	bazen	37	19.4	19.4	28.3
	coguzaman	63	33.0	33.0	61.3
	hemenhemen her zaman	73	38.2	38.2	99.5
	33.00	1	.5	.5	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Söz isteme davranışı incelendiğinde, %38.2’lik bir kesim “hemen hemen her zaman”, %33’ü ise “çoğu zaman” bu davranışı gösterdiğini belirtmiştir. Düşük frekanslı yanıtların oranı görece düşük olmakla birlikte, %19.4’lük “bazen” oranı, bu davranışın henüz tam olarak istikrarlı olmadığını göstermektedir. **Davranış orta-yüksek düzeyde sergilenmektedir.**

Tablo 25. Velilerin “Düşüncelerini ifade etme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	6	3.1	3.1	3.1
	nadiren	5	2.6	2.6	5.8
	bazen	15	7.9	7.9	13.6
	coguzaman	62	32.5	32.5	46.1
	hemenhemen her zaman	103	53.9	53.9	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Katılımcıların %53.9’u bu davranışı “hemen hemen her zaman”, %32.5’i ise “çoğu zaman” gösterdiğini ifade etmiştir. Yalnızca %7.9’u “bazen” cevabını vermiştir. Bu da çocukların kendilerini rahatlıkla ifade edebildiğini ve duygu-düşünce paylaşımının güçlü olduğunu göstermektedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 26. Velilerin “Eleştiri yapma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	4	2.1	2.1	2.1
	nadiren	18	9.4	9.4	11.5
	bazen	49	25.7	25.7	37.2
	coguzaman	65	34.0	34.0	71.2
	hemenhemen her zaman	55	28.8	28.8	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Eleştiri yapma davranışı için %34’lük “çoğu zaman” ve %28.8’lik “hemen hemen her zaman” oranları, çocukların geri bildirim verme becerisini belirli ölçüde geliştirdiğini göstermektedir. %25.7 oranında “bazen” yanıtı verilmiş olması, bu becerinin daha da pekiştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Davranış orta düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 27. Velilerin “Eleştiriye açık olma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	8	4.2	4.2	4.2
	nadiren	24	12.6	12.6	16.8
	bazen	63	33.0	33.0	49.7
	coguzaman	54	28.3	28.3	78.0
	hemenhemen her zaman	42	22.0	22.0	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 27’de %33’lük bir kesim “bazen”, %28.3’ü ise “çoğu zaman” şeklinde yanıt verdiği gösterilmektedir. “Hemen hemen her zaman” seçeneği yalnızca %22 oranında işaretlenmiştir. Bu dağılım, çocukların eleştiriye karşı her zaman açık olmayabileceğini ve bu becerinin daha fazla desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Davranış orta düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 28. Velilerin “Arkadaşlarının duygularını anlama” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	2	1.0	1.0	1.0
	nadiren	4	2.1	2.1	3.1
	bazen	30	15.7	15.7	18.8
	coguzaman	80	41.9	41.9	60.7
	hemenhemen her zaman	75	39.3	39.3	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Empati kurma becerisi oldukça olumlu bir tablo çizmektedir. %41.9’luk “çoğu zaman” ve %39.3’lük “hemen hemen her zaman” oranı, çocukların çevresindekilerin duygularını fark etmeye istekli olduklarını göstermektedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 29. Velilerin “Başkalarının haklarını koruma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	2	1.0	1.0	1.0
	nadiren	10	5.2	5.2	6.3
	bazen	28	14.7	14.7	20.9
	coguzaman	63	33.0	33.0	53.9
	hemenhemen her zaman	88	46.1	46.1	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Hak koruma davranışında %46.1’i “hemen hemen her zaman” ve %33’ü “çoğu zaman” şeklinde yanıt vermiştir. Bu sonuç, çocukların adalet ve hakkaniyet duygusunu güçlü bir şekilde geliştirdiğine işaret etmektedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 30. Velilerin “Arkadaşlarının fikirlerine uygun tepki verme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nadiren	10	5.2	5.2	5.2
	bazen	39	20.4	20.4	25.7
	coguzaman	78	40.8	40.8	66.5
	hemenhemen her zaman	64	33.5	33.5	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 30’da katılımcıların %40.8 “çoğu zaman” ve %33.5 “hemen hemen her zaman” yanıtı, çocukların farklı görüşlere saygı gösterme eğiliminde olduklarını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, %20.4’lük “bazen” oranı gelişim alanına işaret etmektedir. Davranış orta-yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 1. Velilerin “Arkadaşlarıyla işbirliği yapma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	2	1.0	1.0	1.0
	nadiren	5	2.6	2.6	3.7
	bazen	14	7.3	7.3	11.0
	coguzaman	68	35.6	35.6	46.6
	hemenhemen her zaman	102	53.4	53.4	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

İşbirliği davranışı çocuklar arasında oldukça yaygın. %53.4'lük “hemen hemen her zaman” ve %35.6'lık “çoğu zaman” oranları bu davranışın güçlü şekilde yerleştiğini gösteriyor. Davranış çok yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 31. Velilerin “Arkadaşlarını takdir edebilme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	5	2.6	2.6	3.1
	bazen	31	16.2	16.2	19.4
	coguzaman	69	36.1	36.1	55.5
	hemenhemen her zaman	85	44.5	44.5	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 32'de katılımcı öğrencilerin %44.5'lik “hemen hemen her zaman” ve %36.1'lik “çoğu zaman” oranı, çocukların çevrelerindeki takdire etme alışkanlığını kazandıklarını ortaya koymaktadır. Bu davranış olumlu sosyal etkileşimlerin sürdürülebilmesi için oldukça değerlidir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 32. Velilerin “Akran gruplarına uyma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	4	2.1	2.1	2.1
	nadiren	5	2.6	2.6	4.7
	bazen	28	14.7	14.7	19.4
	coguzaman	63	33.0	33.0	52.4
	hemenhemen her zaman	91	47.6	47.6	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 33’te katılımcıların %47.6’lık “hemen hemen her zaman” ve %33’lük “çoğu zaman” yanıtları, çocukların grup normlarına uyum sağladıklarını göstermektedir. Bu durum, sosyal uyum becerisinin kuvvetli olduğunu işaret etmektedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 33. Velilerin “Sırasını bekleme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	5	2.6	2.6	3.1
	bazen	26	13.6	13.6	16.8
	coguzaman	54	28.3	28.3	45.0
	hemenhemen her zaman	105	55.0	55.0	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Toplumsal kurallara uyumun önemli göstergelerinden biri olan sırasını bekleme davranışı, %55 oranında “hemen hemen her zaman” ve %28.3 oranında “çoğu zaman” görülmüştür. Davranış çok yüksek düzeyde sergilenmektedir

Tablo 34. Velilerin “Paylaşma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	4	2.1	2.1	2.1
	nadiren	1	.5	.5	2.6
	bazen	19	9.9	9.9	12.6
	coguzaman	58	30.4	30.4	42.9
	hemenhemen her zaman	109	57.1	57.1	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Paylaşma davranışı %57.1 “hemen hemen her zaman” ve %30.4 “çoğu zaman” oranlarıyla çocukların bu konuda oldukça olumlu bir profil sergilediğini göstermektedir. Davranış çok yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 35. Velilerin “Yardım önerme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nadiren	5	2.6	2.6	2.6
	bazen	11	5.8	5.8	8.4
	coguzaman	65	34.0	34.0	42.4
	hemenhemen her zaman	110	57.6	57.6	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Yardım teklif etme konusunda %57.6’sı “hemen hemen her zaman”, %34.0’ı ise “çoğu zaman” yanıtını vermiştir. Bu sonuç, iş birliği ve sosyal sorumluluğun çocuklarda güçlü şekilde geliştiğini ortaya koyar. Davranış çok yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 36. Velilerin “Oyuna devam etme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	1	.5	.5	1.0
	bazen	10	5.2	5.2	6.3
	coguzaman	47	24.6	24.6	30.9
	hemenhemen her zaman	132	69.1	69.1	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 37’de çocukların %69.1 gibi oldukça yüksek bir oran “hemen hemen her zaman” yanıtını vermiştir. Bu, çocukların oyun sürecine bağlılıklarını ve devamlılık gösterme eğilimlerini net biçimde yansıtmaktadır. **Davranış çok yüksek düzeyde sergilenmektedir.**

Tablo 37. Velilerin “Oyunun sonuçlarını kabul etme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	4	2.1	2.1	2.1
	nadiren	11	5.8	5.8	7.9
	bazen	47	24.6	24.6	32.5
	coguzaman	80	41.9	41.9	74.3
	hemenhemen her zaman	49	25.7	25.7	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 38’e göre oyun sonuçlarını kabul etmede %41.9 “çoğu zaman” ve %25.7 “hemen hemen her zaman” yanıtı alınmıştır. %24.6’lık “bazen” oranı dikkat çekicidir. Bu sonuç, kazanma-kaybetme gibi durumlara karşı tutumun geliştirilmesi gerektiğini düşündürmektedir. Davranış orta düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 38. Velilerin “Oyunun kurallarına uyma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	5	2.6	2.6	3.1
	bazen	23	12.0	12.0	15.2
	coguzaman	70	36.6	36.6	51.8
	hemenhemen her zaman	92	48.2	48.2	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 39’da katılımcıların %48.2 “hemen hemen her zaman” ve %36.6 “çoğu zaman” oranları, çocukların kurallara uyum sağlama konusunda güçlü bir bilinç geliştirdiğini göstermektedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 39. Velilerin “Arkadaşlarının duygularına uygun tepki verme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nadiren	2	1.0	1.0	1.0
	bazen	36	18.8	18.8	19.9
	coguzaman	75	39.3	39.3	59.2
	hemenhemen her zaman	78	40.8	40.8	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Duygusal uyum ve empati açısından olumlu bir tablo görülmektedir: %40.8 “hemen hemen her zaman”, %39.3 ise “çoğu zaman” yanıtı verilmiştir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 40. Velilerin “Duygularını başkalarını rahatsız etmeden gösterme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	2	1.0	1.0	1.0
	nadiren	11	5.8	5.8	6.8
	bazen	39	20.4	20.4	27.2
	coguzaman	68	35.6	35.6	62.8
	hemenhemen her zaman	71	37.2	37.2	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 41’e göre katılımcıların %37.2 “hemen hemen her zaman” ve %35.6 “çoğu zaman” yanıtı veren katılımcılar, çocukların duygularını sosyal ortama uygun şekilde ifade edebildiğini göstermektedir. Davranış orta-yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 41. Velilerin “Engellenme durumuyla baş gösterme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	8	4.2	4.2	4.2
	nadiren	17	8.9	8.9	13.1
	bazen	61	31.9	31.9	45.0
	coguzaman	70	36.6	36.6	81.7
	hemenhemen her zaman	35	18.3	18.3	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 42’ye göre katılımcıların %36.6 “çoğu zaman”, %31.9 “bazen” ve yalnızca %18.3 “hemen hemen her zaman” oranları bu becerinin daha da gelişime açık olduğunu düşündürmektedir. Davranış orta düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 42. Velilerin “Hatalarıyla baş etme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	1	.5	.5	.5
	nadiren	16	8.4	8.4	8.9
	bazen	44	23.0	23.0	31.9
	coguzaman	65	34.0	34.0	66.0
	hemenhemen her zaman	65	34.0	34.0	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Katılımcıların %34’ü “hemen hemen her zaman”, %34’ü “çoğu zaman” şeklinde yanıt vermiştir. Bu eşitlik, çocukların hataları kabullenme konusunda çoğunlukla olumlu bir yaklaşım sergilediklerini göstermektedir. Davranış orta-yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 43. Velilerin “Başkalarının duygularını anlama” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	2	1.0	1.0	1.0
	nadiren	11	5.8	5.8	6.8
	bazen	37	19.4	19.4	26.2
	coguzaman	84	44.0	44.0	70.2
	hemenhemen her zaman	57	29.8	29.8	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Başkalarının duygularını anlama maddesinde Tablo 44’e göre, %44 “çoğu zaman” ve %29.8 “hemen hemen her zaman” yanıtı, empati yetisinin güçlü olduğunu ama daha da pekiştirilebileceğini göstermektedir. Davranış orta-yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 44. Velilerin “Baskı altında sakin kalma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	4	2.1	2.1	2.1
	nadiren	24	12.6	12.6	14.7
	bazen	59	30.9	30.9	45.5
	coguzaman	66	34.6	34.6	80.1
	hemenhemen her zaman	38	19.9	19.9	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Baskı altında sakin kalma davranışında dağılım oldukça dağınıktır: %34.6 “çoğu zaman”, %30.9 “bazen”, %19.9 “hemen hemen her zaman”. Bu durum, baskı altında kontrol becerilerinin yeterince istikrarlı olmadığını düşündürmektedir. Davranış orta düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 45. Velilerin “Alay etmeyle baş etme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	14	7.3	7.3	7.3
	nadiren	21	11.0	11.0	18.3
	bazen	59	30.9	30.9	49.2
	coguzaman	59	30.9	30.9	80.1
	hemenhemen her zaman	38	19.9	19.9	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Alay karşısında duygularını yönetme konusunda %30.9 “bazen”, %30.9 “çoğu zaman” ve %19.9 “hemen hemen her zaman” şeklinde dağılmıştır. Bu dağılım, sosyal stresle baş etmede desteğe ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Davranış düşük-orta düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 46. Velilerin “Hayır cevabını kullanma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	6	3.1	3.1	3.1
	nadiren	12	6.3	6.3	9.4
	bazen	43	22.5	22.5	31.9
	coguzaman	62	32.5	32.5	64.4
	hemenhemen her zaman	68	35.6	35.6	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Hayır cevabını kullanma maddesinin dağılımları Tablo 47’ye göre, %35.6 “hemen hemen her zaman” ve %32.5 “çoğu zaman” oranları, çocukların sınır koyma ya da kendini koruma becerisini belli ölçüde edindiklerini göstermektedir. Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 47. Velilerin “İsteğini erteleme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	9	4.7	4.7	4.7
	nadiren	18	9.4	9.4	14.1
	bazen	58	30.4	30.4	44.5
	coguzaman	54	28.3	28.3	72.8
	hemenhemen her zaman	52	27.2	27.2	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Katılımcıların %30.4’ü “bazen”, %28.3’ü “çoğu zaman”, %27.2’si “hemen hemen her zaman” yanıtını vermiştir. Sonuçlar, çocukların beklemeyi öğrenme ve dürtü kontrolü konusunda gelişim sürecinde olduklarını göstermektedir. Davranış orta düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 48. Velilerin “Tepki vermeden önce düşünme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	9	4.7	4.7	4.7
	nadiren	18	9.4	9.4	14.1
	bazen	57	29.8	29.8	44.0
	coguzaman	62	32.5	32.5	76.4
	hemenhemen her zaman	45	23.6	23.6	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 49’da tepki vermeden önce düşünme davranışı için %32.5 “çoğu zaman”, %29.8 “bazen” ve %23.6 “hemen hemen her zaman” oranları görülmektedir. Çocukların tepkisel davranışlar yerine düşünerek hareket etme konusunda gelişmeye açık olduğu anlaşılmaktadır. Davranış orta düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 49. Velilerin “Hayır cevabını kabul etme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	12	6.3	6.3	6.3
	nadiren	20	10.5	10.5	16.8
	bazen	53	27.7	27.7	44.5
	coguzaman	54	28.3	28.3	72.8
	hemenhemen her zaman	52	27.2	27.2	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 50’ye göre, katılımcıların hayır cevabını kabul etme davranışı %28.3 “çoğu zaman” ve %27.2 “hemen hemen her zaman” ile birlikte %27.7 “bazen” yanıtı alınmıştır. Bu eşitlik, çocukların hayal kırıklıklarına karşı gösterdiği tepkilerde değişkenlik olduğunu ortaya koymaktadır. **Davranış orta düzeyde sergilenmektedir.**

Tablo 50. Velilerin “Hakkını koruma” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nadiren	8	4.2	4.2	4.2
	bazen	20	10.5	10.5	14.7
	coguzaman	73	38.2	38.2	52.9
	hemenhemen her zaman	90	47.1	47.1	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Katılımcıların %47.1’i çocuklarının “hemen hemen her zaman”, %38.2’si ise “çoğu zaman” hakkını koruduğunu ifade etmiştir. Bu oldukça yüksek oranlar, çocukların kendi sınırlarının farkında olduklarını ve gerektiğinde savunabildiklerini göstermektedir. Özellikle düşük frekansta kalan “nadiren” (%4.2) ve “bazen” (%10.5) yanıtları, davranışın genelleşmiş olduğunu desteklemektedir. Bu sonuç, çocukların bireysel haklarını gözetme konusunda

sağlam bir farkındalığa sahip olduklarını ortaya koymaktadır. **Davranış yüksek düzeyde sergilenmektedir.**

Tablo 51. Velilerin “Kendiliğinden çözülecek sorunları görmezden gelme” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hemen hemen hic	3	1.6	1.6	1.6
	nadiren	9	4.7	4.7	6.3
	bazen	54	28.3	28.3	34.6
	coguzaman	68	35.6	35.6	70.2
	hemenhemen her zaman	57	29.8	29.8	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Bu davranışa verilen yanıtlar %35.6 “çoğu zaman”, %29.8 “hemen hemen her zaman” ve %28.3 “bazen” şeklinde dağılmıştır. Bu oranlar, çocukların küçük sorunları büyütmeden geçiştirme ve önceliklendirme becerisini bir ölçüde edindiklerini göstermektedir. Ancak %28.3'lük “bazen” yanıtı, bu davranışın bazı durumlarda tutarsız sergilendiğini de düşündürmektedir. Sonuçlar, çocukların bazı meselelerde müdahale etmeye gerek duymadan bekleyebildiklerini ancak bu alışkanlığın her çocukta oturmadığını göstermektedir. **Davranış orta düzeyde sergilenmektedir.**

Tablo 52. Velilerin “Okula zorla getirilir” ifadesine verdikleri yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tamamen dogru	1	.5	.5	.5
	kismen dogru	10	5.2	5.2	5.8
	yanlis	180	94.2	94.2	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 53'te görüldüğü gibi; velilerin büyük çoğunluğu (%94.2) öğrencilerin okula zorla getirilmediğini belirtmiştir. Buna karşılık yalnızca çok küçük bir kesim (%0.5) öğrencilerin okula gelmekte isteksiz olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 53. Öğretmenlerin “Devamsızlık yapar” ifadesine verdikleri yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tamamen dogru	1	.5	.5	.5
	kismen dogru	14	7.3	7.3	7.9
	yanlis	176	92.1	92.1	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 54’te görüldüğü gibi; öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%92.1), öğrencilerin devamsızlık yapmadığını belirtmiştir. Buna karşılık yalnızca küçük bir kesim, %7.3’ü “kısmen doğru”, %0.5’i ise “tamamen doğru” yanıtını vererek bazı öğrencilerin zaman zaman devamsızlık yaptığını ifade etmiştir.

Tablo 54. Öğretmenlerin “Öğretmenle konuşmaz” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tamamen dogru	2	1.0	1.0	1.0
	kismen dogru	7	3.7	3.7	4.7
	yanlis	182	95.3	95.3	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 55’te görüldüğü gibi; öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%95.3), öğrencilerin öğretmenle iletişim kurduğunu ve konuşmaktan kaçınmadığını belirtmiştir. Buna karşılık çok az sayıda öğretmen, %3.7’si “kısmen doğru”, %1.0’ı ise “tamamen doğru” yanıtını vererek bazı öğrencilerin öğretmenle iletişimde çekingen davranabileceğini ifade etmiştir.

Tablo 55. Öğretmenlerin “Okulda arkadaşlarıyla konuşmaz” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tamamen dogru	2	1.0	1.0	1.0
	kismen dogru	6	3.1	3.1	4.2
	yanlis	183	95.8	95.8	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 56’da görüldüğü gibi; öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%95.8), öğrencilerin okulda arkadaşlarıyla iletişim kurduğunu ve konuşmaktan kaçınmadığını belirtmiştir. Buna karşılık çok az sayıda öğretmen, %3.1’i “kısmen doğru”, %1.0’ı ise “tamamen doğru” yanıtını vererek bazı öğrencilerin akranlarıyla iletişimde zaman zaman çekingen davranabileceğini ifade etmiştir.

Tablo 56. Öğretmenlerin “Sınıf arkadaşlarıyla oynamaz” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tamamen dogru	2	1.0	1.0	1.0
	kismen dogru	3	1.6	1.6	2.6
	yanlis	186	97.4	97.4	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablodaki verilere göre, öğretmenlerin büyük bir kısmı (%97.4), öğrencilerin sınıf içinde arkadaşlarıyla oyun oynadıklarını ve sosyal etkileşim kurabildiklerini ifade etmiştir. Öte yandan, az sayıda öğretmen (%1.6 kısmen doğru, %1.0 tamamen doğru) bazı öğrencilerin oyun sırasında arkadaşlarıyla etkileşim kurmakta zaman zaman isteksiz olabileceğine dikkat çekmiştir.

Tablo 57. Öğretmenlerin “Etkinliklere katılmakta isteksizdir” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tamamen dogru	2	1.0	1.0	1.0
	kismen dogru	10	5.2	5.2	6.3
	yanlis	179	93.7	93.7	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tabloya göre, öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%93.7) öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılım konusunda istekli olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, az sayıda öğretmen (%5.2 kısmen doğru, %1.0 tamamen doğru) bazı öğrencilerin zaman zaman isteksizlik gösterebileceğine dikkat çekmiştir. Bu durum, bireysel farklılıkların sınıf içi katılıma yansıyabileceğini düşündürmektedir

Tablo 58. Öğretmenlerin “Kendi başına eve kaçır” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kismen dogru	1	.5	.5	.5
	yanlis	190	99.5	99.5	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tabloya göre öğretmenlerin neredeyse tamamı (%99.5), öğrencilerin kendi başlarına okuldaki ayrılarak eve gitmediklerini belirtmiştir. Sadece bir öğretmen (%0.5) bu durumu “kısmen doğru” olarak değerlendirmiştir.

Tablo 59. Öğretmenlerin “Arkadaşlarını rahatsız eder” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tamamen dogru	2	1.0	1.0	1.0
	kismen dogru	16	8.4	8.4	9.4
	yanlis	173	90.6	90.6	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablo 60’ta görüldüğü gibi; öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%90.6), öğrencilerin arkadaşlarını rahatsız etmediğini düşünmektedir. Diğer yandan, %8.4’lük bir kesim “kısmen doğru”, %1.0’lık bir kesim ise “tamamen doğru” yanıtını vererek bazı öğrencilerin zaman zaman arkadaşlarını rahatsız edici davranışlar sergileyebileceğini belirtmiştir.

Table 60. Öğretmenlerin “Sınıf ve okul kurallarına uymaz” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tamamen dogru	2	1.0	1.0	1.0
	kismen dogru	20	10.5	10.5	11.5
	yanlis	169	88.5	88.5	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tablodan elde edilen verilere göre öğretmenlerin büyük bölümü (%88.5), öğrencilerin sınıf ve okul kurallarına genel olarak uyum sağladığını ifade etmiştir. Bununla birlikte, %10.5 oranındaki öğretmen bu ifadeye “kısmen doğru”, %1.0’ı ise “tamamen doğru” yanıtını vererek bazı öğrencilerin zaman zaman kurallara uymakta zorlanabileceğini dile getirmiştir.

Table 61. Öğretmenlerin “Verilen görevleri yapmaz” yanıtları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tamamen dogru	2	1.0	1.0	1.0
	kismen dogru	14	7.3	7.3	8.4
	yanlis	175	91.6	91.6	100.0
	Total	191	100.0	100.0	

Tabloya göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%91.6), öğrencilerin kendilerine verilen görevleri yerine getirdiğini belirtmiştir. Öte yandan, %7.3'lük bir kesim “kısmen doğru”, %1.0'lık bir kesim ise “tamamen doğru” yanıtını vererek bazı öğrencilerin zaman zaman verilen görevleri yerine getirmede isteksizlik ya da yetersizlik gösterebildiğini ifade etmiştir.

Table 62. Sosyal Beceri Düzeyi ile Okula Uyum Düzeyi Arasındaki İlişki

Sosyal Beceri Düzeyi (Aile)	Okula Uyum Düzeyi (Öğretmen)	Öğrenci Sayısı
Yüksek	Yüksek	171
Yüksek	Orta	0
Orta	Yüksek	19
Orta	Orta	1
Total		191

Tablo 63 incelendiğinde, ailelerin çocukların sosyal beceri düzeyine ilişkin değerlendirmeleri ile öğretmenlerin okula uyum düzeyine ilişkin gözlemleri arasında yüksek düzeyde bir tutarlılık olduğu görülmektedir. 191 öğrenciden 171'i hem aileler tarafından “yüksek sosyal beceriye” sahip olarak değerlendirilmiş, hem de öğretmenler tarafından “yüksek düzeyde okula uyumlu” olarak gözlemlenmiştir. Buna karşılık, 19 öğrencide aileler sosyal beceri düzeyini “orta” olarak belirtmişken, öğretmenler bu öğrencileri “yüksek düzeyde uyum sağlamış” olarak değerlendirmiştir. Yalnızca 1 öğrenci “orta-orta” düzeyinde değerlendirilmiştir. Aile tarafından yüksek sosyal beceri düzeyinde değerlendirilen hiçbir öğrenci öğretmen tarafından “orta uyum” düzeyinde görülmemiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulguları, öğrencilerin sosyal becerilerinin genel olarak yüksek düzeyde geliştiğini ve okul uyumlarının öğretmenler tarafından da büyük ölçüde olumlu değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen verilere göre, özellikle temel iletişim becerileri olan selamlaşma, teşekkür etme, izin isteme, özür dileme, yardım isteme, vedalaşma ve soru sorma davranışları öğrenciler tarafından yaygın biçimde sergilenmektedir. Bu durum, çocukların sosyal ortamlarda girişken, saygılı ve kurallara duyarlı bir profil çizdiklerini göstermektedir.

Aynı şekilde, duygusal farkındalık ve kendini ifade etme davranışları da yüksek oranda gözlemlenmiştir. Duygularını ifade etme, karşısındakini dinleme, yanıt verme, verilen talimatlara uyma, grup normlarına uyum sağlama ve sosyal etkileşim kurma davranışlarının yaygınlığı, çocukların duygusal ve sosyal açıdan sağlıklı bir gelişim süreci içinde olduklarını işaret etmektedir.

Ancak bazı davranışlarda orta düzeyde bir yaygınlık gözlenmiştir. Özellikle uygun zamanlama, söz isteme, eleştiri yapma, eleştiriye açık olma, duyguları sosyal ortama uygun ifade etme, küçük sorunları büyütmeden geçiştirme ve baskı altında sakin kalma gibi beceriler, öğrencilerin gelişim sürecinde desteklenmesi gereken alanlara işaret etmektedir. Bununla birlikte, alay karşısında duyguları yönetme davranışı görece daha düşük düzeyde sergilenmiştir ve bu durum, öğrencilerin sosyal stresle baş etme becerilerinin henüz yeterince olgunlaşmadığını düşündürmektedir.

Öğretmen görüşlerine göre, öğrencilerin okula uyum düzeyleri oldukça yüksektir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu okula isteyerek gelmekte, devamsızlık yapmamakta, öğretmen ve arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmakta, sınıf içi etkinliklere katılmakta ve okul kurallarına genel olarak uymaktadır. Öğrencilerin okulda oyunlara katılmaları, akranlarıyla etkileşimde bulunmaları ve verilen görevleri yerine getirmeleri gibi gözlemler, ailelerin değerlendirmeleri ile örtüşmektedir.

Ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeyine ilişkin değerlendirmeleri ile öğretmenlerin okul uyumuna yönelik gözlemleri arasında yüksek düzeyde bir tutarlılık olduğu görülmektedir. Öğrencilerin önemli bir kısmı hem aileler hem de öğretmenler tarafından yüksek düzeyde sosyal becerilere ve güçlü bir okul uyumuna sahip olarak değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Ashiabi. (2000). *Promoting the emotional development of preschoolers*. *Early Childhood Education Journal, .
- Weinstein, P. &. (1998). *The social context of early schooling and children's school adjustment*. *Educational Psychologist*, .
- Sevinç. (2005). Okul öncesi dönemde sosyal beceriler ve kazandırılması. 1(1), 45–58.
- Kılınç. (2016). *Okul öncesi dönemde sosyal becerilerin gelişimi*.
- Williams. (1989). Social skills training for children and adolescents.
- Gülay, & Akman. (2009). *Çocuklar için sosyal beceri değerlendirme ölçeği'nin (ÇSBDeÖ) geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi,.
- Davies. (2011). *Child development: A practitioner's guide (3rd ed.)*. Guilford Press.
- Reicher. (2010). Building inclusive education on social and emotional learning: Challenges and perspectives—a review. 14(3), 213–246.
- Ceylan. (2017). *Okul öncesi dönemde akran ilişkileri ve okul uyumu*.
- Mestci. (2019). *Çocukların sosyal problem çözme becerilerinin incelenmesi*.
- Kılınç. (2016). *Okul öncesi dönemde sosyal becerilerin gelişimi*.
- Özbey. (2012). Okul öncesi dönem çocuklarının problem davranışları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. 37(163), 236–248.
- CarterBriggs-Gowan, & Davis. (2004). *Assessment of young children's social–emotional development and psychopathology: Recent advances and recommendations for practice*. . Journal of Child Psychology and Psychiatry,. <https://doi.org/10.1046/j.0021-9630.2003.00316.x> adresinden alındı
- DePauw, & Mervielde. (2010). Temperament, personality, and developmental psychopathology: A review based on the conceptual dimensions underlying childhood traits. 41, 313–329. <https://doi.org/10.1007/s10578-009-0171-8> adresinden alındı
- Gülay. (2009). *Çocuklar için sosyal beceri değerlendirme ölçeği'nin (ÇSBDeÖ) geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi,.
- Göktaş, & Gülay-Ogelman. (2019). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların okul uyumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. .4(2), 160–175.
- Şepitci-Sarıbaş, & Gültekin-Akduman. (tarih yok). Ebeveynlerin çocukların okula uyum süreçlerine etkisi. 8(1), 19-30.
- Önder, & Değirmenci. (2018). Anne baba tutumlarının çocukların sosyal becerileri üzerindeki etkisi. 51(2), 345–362.

- Orçam. (2010). Ebeveyn tutumlarının çocuğun sosyal beceri gelişimine etkisi. *1(2)*, 25–36.
- Moffit. (1993). Adolescence-limited and life-course-persistent antisocial behavior: A developmental taxonomy. , *100(4)*, 674–701. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.100.4.674> adresinden alındı
- Kemple. (2004). Let's be friends: Peer competence and social inclusion in early childhood programs.
- Öztürk. (2021). Okul öncesi dönemde sosyal becerilerin gelişimi ve önemi. *5(1)*, 1–12.
- Warger, & Rutherford. (1996). Social skills instruction: A collaborative approach. *40(2)*, 5–10.
- Arslan. (2016). Arslan, E. Okul öncesi ve ilköğretim döneminde sosyal becerilerin gelişimi. *9(45)*, 975–982.
- Wortham, Akduman, & Türkoğlu. (2015). *Erken çocuklukta gelişim ve eğitim*. Nobel Yayıncılık.
- Wolters, & Saraç. (2019). *Self-regulated learning and academic achievement: A meta-analysis*. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2018.10.001> adresinden alındı
- Webster-Stratton, & Reid. (2004). Strengthening social and emotional competence in young children—The foundation for early school readiness and success: Incredible years classroom social skills and problem-solving curriculum. *17(2)*, 96–113. <https://doi.org/10.109> adresinden alındı
- Acat, & Aslan. (2012). Sosyal gelişim sürecinde ailenin ve okulun rolü. *1(3)*, 45–54.
- Seçer, & Karabulut. (2016). İlköğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *16(1)*, 115–132.
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı (3-6 yaş)*. . Ankara: MEB Yayınları.
- Gülçatı. (2009). İlköğretim öğrencilerinin sosyal becerileri ile benlik saygıları arasındaki ilişki. *22(1)*, 115–136.
- Bugentar, G. (2006). In Handbook of child psychology. *Vol. 3*., 366–428.
- Gardiner, G. &. (1993). Çocuk ve ergen gelişimi.
- Handel, C. E. (2007). Children and society: The sociology of children and childhood socialisation. . *New York: Oxford*.
- Saarni. (2006). Handbook of Psychology. New York: Social, emotional, and personality development, Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Giddens. (2005). Sosyoloji. Ankara: Ayrac.
- Laible, T. F. (2015). Handbook of socialization: Theory and research. *Early socialization: The influence of close relationships*.
- Semrud-Clikeman. (2007). Social competence in children. *New York: Springer*. <http://link.springer.com/book/10.1007/978-0-387-71366-3> sa adresinden alındı
- Denham et al. (2011). Emotional and social development in childhood. *Blackwell Handbook of Childhood Social Development* , 413-433.
- Boone, C. (1998). Children's decoding of emotion in expressive body movement: The development of cue attunement. *Developmental Psychology*, 1007-1016.

- Bagnato, Z. (2007). Authentic assessment for early childhood intervention: Best practices. *Guilford Press*.
- Brown, O. M. (2008). Social competence of young children. risk, disability and intervention. . USA: Paul. H. Brookes. .
- Kagan, H. (2004). Biological bases of childhood shyness. . *Science*, 167-171.
- Kim, D. &. (2004). Maternal and child predictors of preschool children's social competence. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 25, 3-32.
- Eisenberg. (1997). Contemporaneous and longitudinal prediction of children's social functioning from regulation and emotionality. *Child Development*, 642-664.
- Keating, O. &. (2004). Gender differences in preschool aggression during free play and structured interactions: An observational study. *Social Development*, 255-277. .
- Graczyk, W. &. (1999). Child behaviors leading to peer rejection: A view from the peer group. . *Child Study Journal*, 291-307.
- Tomasello, C. &. (2000). Joint attention, cultural learning, and language acquisition: Implications for children with autism. A. M. Wetherby & B. M. Prizant . *Baltimore: Brookes*.
- Diamond. (2002). The development of social competence in children with disabilities. . *Malden, MA: Blackwell*, 572-587.
- Herbert-Myers. (2006). The importance of language, social and behavioral skills across early and later childhood as predictors of social competence with peers. *Applied Developmental Science*, 174-187.
- Odom. (2006). Social acceptance and rejection of preschool children with disabilities: A mixed method analysis. *Journal of Educational Psychology*, 807-823.
- Howes. (2000). Social-emotional classroom climate in child care, child-teacher relationships, and children's second grade peer relations. *Social Development*.
- Brophy. (2007). Preschoolers' social competence: Relations to family characteristics, teacher behaviors and classroom climate. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 134-148.
- Houglund, L. (2004).
- Guralnick. (2001). Early childhood inclusion: Focus on change. *Baltimore Brooks*.
- Merrill. (2003). Preschool and Kindergarten Behavior Scales (2. Edition). . *Pro-ed. An International Publisher*.
- Kostelnik. (2010). Guiding children's social development: Theory to practice (5th ed.). *Thomson Delmar Learning*.
- Parental values and practices relevant to young children's social development in Taiwan and the United States. (2000). *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31(6), , 677-702.
<https://doi.org/10.1177/0022022100031006002> adresinden alındı

- Jose, C. C. (2003). The peer group as a social context: Mediating and moderating effects on relations between academic achievement and social functioning in Chinese children. *Child Development*(74(3)), 710–727. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00564> adresinden alındı
- Gresham, F. M. (1990). Social skills rating system. *Mn. Circle Pines*.
- Napoli, V. K. (1996). Adjustment and growth in a changing world. *West Publishing Company*.
- Kılıççı, A. (1998). Bireysel uyum ve çevresel faktörler. *Kriz Dergisi*, 2-6. https://doi.org/10.1501/Kriz_0000000070 adresinden alındı
- Teymurlu. (2019). İlkokul öğrencilerinin okula uyumu ve yaşadıkları sorunlarla ilgili veli ve öğretmen görüşleri üzerine bir olgubilim çalışması. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Birch, S. H. (1996). The teacher-child relationship and children's early school adjustment. . *Journal of School Psychology*,(35(1)), 61–79. [https://doi.org/10.1016/S0022-4405\(96\)00029-5](https://doi.org/10.1016/S0022-4405(96)00029-5) adresinden alındı
- Perry, N. E. (1998). The teacher's role in fostering student self-regulated learning. *Canadian Journal of Education Administration and Policy*, 1–21.
- Ladd, G. W. (2000). Having friends, keeping friends, making friends, and being liked by peers in the classroom: Predictors of children's early school adjustment? *Child Development*, , 71(6), , 1441–1457. <https://doi.org/10.1111/1467-86> adresinden alındı
- Bağçeli-Kahraman, P. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarının okula uyum sürecine ilişkin anaokulu öğretmenlerinin ve annelerinin görüşleri. . *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, (2(1),), 3–20. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720182144> adresinden alındı
- Pellegrini, A. D. (2002). A short-term longitudinal study of children's playground peer interactions and school adjustment., 38(6), h. *Developmental Psychology*, 868–880. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.38.6.868> adresinden alındı
- Kaya, Ö. S. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların okula uyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*,, 1311–1324. <https://doi.org/10.17051/io.2016.51992> adresinden alındı
- Kaytez, F. &. (2016). Anaokulu çocuklarının mizaç özelliklerinin anne ve babaları tarafından değerlendirilmesi. *Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,(17(2)), 1-16.
- Thomas, A. C. (1977). Temperament and development. . *Brunner/Mazel*.
- Kohen, E. (1989). Anaokulu çocuklarının mizaç özelliklerinin anne ve babaları tarafından değerlendirilmesi. *Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(17(2)), 1–16.
- Yoleri, S. (2014). Yaş, cinsiyet ve mizaç özelliklerinin okul öncesindeki çocukların okula uyumları üzerindeki etkileri. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, , 54–66.
- Pianta, R. C. (1991). Relationships between children and teachers: Associations with classroom and home behavior. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 379–393.

- Pianta, H. (1996). Observing mother and child behavior in a problem-solving situation at school entry: Relations with academic achievement. . *Journal of School Psychology*, 307–322.
- Miliotis, D. S. (1999). Children's relationships with mothers and teachers: Linkages to problem behavior in their first preschool years. *Development and Psychopathology*, , 11(2), 335–350.
- Berry, D. &. (2010). Behavioral risk, teacher–child relationships, and social skill development across middle childhood: A child-by-environment analysis of change. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 1-14.
- Pianta, R. C. (2004). Teacher–child relationships and children's success in the first years of school. *School Psychology Review*, 444-458.
- Kagan, J. (1989). Temperamental contributions to social behavior. . *American Psychologist*, 668–674.
- Zimmer-Gembeck, M. J. (2005). Relational and physical aggression, prosocial behavior, and peer relations: Gender moderation and bidirectional associations. *Journal of Early Adolescence*(25(4)), 421–452.
- Jerome, L. S. (2009). Interpersonal relationships and the development of behavior problems in adolescents in urban schools: A longitudinal study. *Journal of Youth and Adolescence*, 809-820.
- Owens, L. A.-R. (2010). Social competence in early childhood: The role of individual differences. *Early Childhood Research Quarterly*, 469–479.
- Rose-Krasnor, L. D. (2009). Social-emotional competence in early childhood. In K. H. Rubin, W. M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), *Handbook of peer interactions, relationships, and groups*. *The Guilford Press*, 613-637.
- McCabe, P. C. (2011). Empirically valid strategies to improve social and emotional competence of preschool children. *Psychology in the Schools*,(48(5)), 513–540.
- Stichter, J. P. (2007). The use of structural analysis to develop antecedent-based interventions for students with autism. . *Journal of Positive Behavior Interventions*, 195–202.
- Guralnick, M. J. (1990). Social competence and early intervention. *Journal of Early Intervention*, 3-14.
- Spence, S. H. (2003). Social skills training with children and young people: Theory, evidence and practice. *Child and Adolescent Mental Health*, 84–96.
- Bierman, K. L. (2000). Social competence. *Handbook of parenting* , 3, 379-414.
- Bakkaloğlu, H. S. (2018). Okula uyum ölçme aracının Türkçe'ye uyarlanması: Özel gereksinimli ve tipik gelişim gösteren çocukların okul uyumunun karşılaştırılması. . *Uluslararası Eğitim Bilimleri ve Öğretim Dergisi*, 123-140.
- Başaran, F. G. (2014). Okul öncesi dönemdeki çocukların okula uyum sorunları: Öğretmen görüşleri. . *Eğitim ve Bilim*, 123-135.
- Kumandaş, K. &. (2016). *Sosyal Beceri Gelişimi ve Eğitimi* (Cilt (11. baskı).). Pegem Akademi Yayınları.
- Walker, H. M. (2004). Antisocial behavior in school: Strategies and best practices. *Wadsworth*.

- Rubin, K. H. (2006). Peer interactions, relationships, and groups. . *In Handbook of child psychology* , (6th ed., Vol. 3).
- Birch, S. H. (1997). The teacher–child relationship and children’s early school adjustment. *Journal of School Psychology* , 35(1), 61–79.
- Karasar. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* . Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Ömeroğlu, P. Y. (2014). *Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerini belirlemeye yönelik OSBED ölçeğinin geliştirilmesi ve geçerlilik-güvenirlik çalışmaları* .
- Ömeroğlu, P. Y. (2014). *Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerini belirlemeye yönelik OSBED ölçeğinin geliştirilmesi ve geçerlilik-güvenirlik çalışmaları* .
- Önder, A. &. (2010). Okula uyum öğretmen değerlendirme ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(1), 431-458. .